

D.JEJUJ SADAJ

Rak kože se može pobijediti
ako se na vrijeme otkrije.
Prvi korak je osvijestiti moguće
štetne posljedica pretjeranog
izlaganja Suncu.

GRAD
ZAGREB

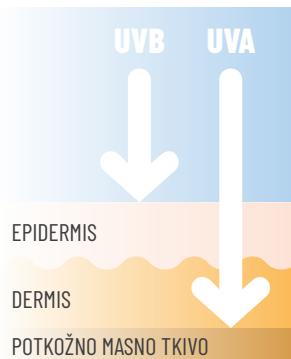
Zdravi pod suncem

RAK KOŽE je najčešći oblik zločudnog tumora u ljudi pri čemu je izlaganje Sunčevom zračenju jedan od najvažnijih uzročnih čimbenika. Srećom, pravilnim ponašanjem i zaštitom od štetnog utjecaja UV zračenja, **rizik nastanka zločudnih tumora kože može se značajno smanjiti.**

Koža je građena od 3 sloja: površinskog sloja (epidermisa), srednjeg sloja (dermisa) i potkožnog masnog tkiva. **UV B zrake** prodiru u površinski sloj kože i potiču tamnjenje kože, ali izazivaju i opekline na koži. **UV A zrake** dopiru do dubljeg, srednjeg sloja kože pri čemu potiču starenje kože, a kod nekih osoba mogu izazvati alergijsku reakciju na Sunce.

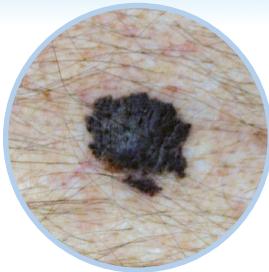
Dugotrajno ili intenzivno izlaganje UV zračenju uzrokuje promjene u DNA strukturi stanica što može potaknuti razvoj zločudnih tumora kože.

UV indeks je internacionalna standardizirana mjeru jačine UV zračenja u određeno vrijeme i na određenom mjestu.

Pravilno se zaštitite od sunca!

- izbjegavajte nepotrebno izlaganje UV zrakama, što uključuje i solarij
- ljeti izbjegavajte izlaganje Suncu u razdoblju od 10 do 16h
- nosite odjeću dugih rukava, šešire, kape, naočale
- kod djece i osoba koje se bave sportom na otvorenom preporučuje se nošenje odjeće s UV zaštitom (označena UPF faktorom)
- redovito nanosite fotozaštitne kreme koje štite i od UV B i UV A zraka, a kremu nanesite pola sata prije izlaganja Suncu u dovoljnoj količini te ju obnovite više puta tijekom dana

MELANOM

Melanom se ubraja u najopasnije zločudne tumore kože i sluznica. Najčešće se pojavljuje kao smeđe-crna pigmentacija nepravilnih rubova koja se s vremenom povećava. Ovaj tumor se danas sve češće dijagnosticira, pogotovo u mlađoj životnoj dobi, a može se pojaviti bilo gdje na koži. Iako se može razviti iz postojećeg madeža, melanom najčešće nastaje na nepromijenjenoj koži. Liječenje i prognoza su uspješni ukoliko se kirurški odstrani u ranoj fazi.

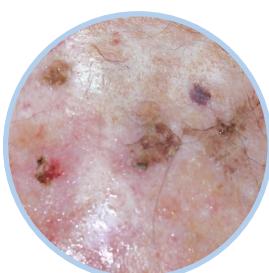
BAZOCELULARNI KARCINOM (BAZALIOM)

Ovo je najčešći zločudni tumor kože, ali na sreću, najmanje opasan. Tipično se pojavljuje kao ranica ili krastica koja ne cijeli ili kao okrugla kvržica s vidljivim krvnim žilicama na površini. Ukoliko se kirurški ukloni u ranoj fazi, ovaj tumor nema nikakve posljedice na zdravlje. No, ako se ne liječi kroz dulje vrijeme, može se lokalno proširiti u dublje dijelove tkiva, a iznimno rijetko može i metastazirati.

PLANOCELULARNI KARCINOM (SPINALIOM)

Riječ je o drugom najčešćem zločudnom tumoru kože koji se kao i bazaliom uglavnom razvija na dijelovima kože koji su trajno izloženi Suncu. Međutim za razliku od bazalioma, planocelularni karcinom je agresivniji i češće se širi u limfne čvorove i druge organe. Tipično se pojavljuje kao uzdignuta crvena kvržica na koži, prekrivena krastom ili ljuskama.

AKTINIČKE KERATOZE

Aktiničke keratoze su lokalizirani, neagresivni oblici karcinoma kože koji se očituju crvenim do crveno-smeđim, često hrapavim ili ljuskavim područjima na koži u osoba starije životne dobi. Najčešće se pojavljuju na dijelovima kože koji su kronično izloženi Suncu (lice, vrat, uške, tjeme i nadlanice). S obzirom na to da u 10-15% slučajeva aktiničke keratoze mogu prijeći u invazivni planocelularni karcinom, potrebno ih je liječiti.

Tko je pod povećanim rizikom od nastanka zločudnog tumora kože?

- osobe svijetle puti, svijetlih očiju i svijetle kose
- osobe s velikim brojem madeža (više od 50)
- osobe koje provode puno vremena na Suncu
- osobe u čijoj obitelji je bilo oboljelih od zločudnih tumora kože
- osobe koje su zadobile opeklime od Sunca, pogotovo u djetinjstvu
- osobe koje koriste solarij
- osobe na imunosupresivnoj terapiji

Međutim, čak i ako nemate povećan rizik za razvoj raka kože, možete od njega oboljeti!
Stoga ne zaboravite pregledati kožu!

“ABECEDA” melanoma – kako prepoznati sumnjivu promjenu na koži?

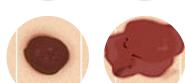
A asymmetry/asimetrija Melanom je asimetričan, nepravilan.

B border/rubovi Melanom ima nepravilne, nejasne rubove.

C color/boja Melanom obično ima više boja, od svijetlo smeđe do crne.

D diameter/promjer Melanom je rastuća promjena, obično veća od 6 mm.

E evolution/promjena Melanom se tijekom vremena mijenja bojom, veličinom, oblikom i debљinom.

F feeling/osjećaj Kod melanoma se, uz navedena obilježja, ponekad može pojaviti osjećaj svrbeža, iritacije ili peckanja.

Rano otkrivanje je prvi korak u uspješnom liječenju tumora kože!

Kako ćete sami pregledati kožu?

- Pomoću zrcala pogledajte cijelo tijelo: prsa, leđa, bokove i lice
- Provjerite laktove i ruke, posebno gledajući stražnji dio nadlaktice, nadlanicu i pazuhe
- Pregledajte cijele noge i ne zaboravite na tabane i prostor među prstima
- Pomoću manjeg zrcala pogledajte vlasište i stražnji dio vrata
- Na kraju provjerite stražnjicu i intimno područje.